

# ZESPÓŁ SZKÓŁ ROLNICZO - BUDOWLANYCH im. "Synów Pułku" w Lesznie



*"Wychowanie to nieustannie toczony dialog nauczyciela z uczniem  
prowadzący ku horyzontowi dobra, prawdy i piękna"*

*Tadeusz Gadacz*

## **SZKOLNY PROGRAM WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNY ROK SZKOLNY 2023/2024**

### **Program na etapie procedowania**

*Program skonstruowany na bazie diagnozy środowiska szkolnego, uchwalony przez Radę Rodziców dnia .... września 2023, w porozumieniu z Radą Pedagogiczną i Samorządem Uczniowskim.*

---

Zespół Szkół Rolniczo - Budowlanych im. "Synów Pułku"  
64-100 Leszno, ul.1Maja 1  
NIP: 697 - 10 - 15 - 237  
65 529 94 30  
zsrb.leszno.pl

## SPIS TREŚCI

1. Wstęp.....	3
2. Podstawa prawna .....	6
3. Misja szkoły i model absolwenta.....	7
4. Diagnoza szkolna.....	9
5. Struktura oddziaływań wychowawczych.....	13
6. Cele, działania, priorytety wychowawczo-profilaktyczne.....	17
7. Ewaluacja szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego.....	23

## I. WSTĘP

Szkolny Program Wychowawczo-Profilaktyczny jest zgodny z dokumentami obowiązującymi w Zespole Szkół Rolniczo-Budowlanych w Lesznie.

Według Prawa Oświatowego, wychowanie to proces wspomaganie wychowanka w rozwoju ukierunkowanym na osiągnięcie pełnej dojrzałości w czterech podstawowych sferach:

- *FIZYCZNEJ* – ukierunkowanej na zdobycie przez ucznia i wychowanka wiedzy i umiejętności pozwalających na prowadzenie zdrowego stylu życia i podejmowania zachowań prozdrowotnych,
- *PSYCHICZNEJ* – (emocjonalnej i intelektualnej)– ukierunkowanej na zbudowanie równowagi i harmonii psychicznej, osiągnięcie właściwego stosunku do świata, poczucia siły, chęci do życia i witalności, ukształtowanie postaw sprzyjających rozwijaniu własnego potencjału kształtowanie środowiska sprzyjającego rozwojowi uczniów, zdrowiu i dobrej kondycji psychicznej,
- *SPOŁECZNEJ* – ukierunkowanej na kształtowanie postawy otwartości w życiu społecznym, opartej na umiejętności samodzielnej analizy wzorów i norm społecznych oraz dokonywania wyborów, a także doskonaleniu umiejętności wypełniania ról społecznych,
- *DUCHOWEJ* – ukierunkowanej na zdobycie konstruktywnego i stabilnego systemu wartości, w tym docenienie znaczenia zdrowia oraz poczucia sensu istnienia.

Istotą działań wychowawczych i profilaktycznych szkoły jest współpraca całej społeczności szkolnej oparta na założeniu, że wychowanie jest zadaniem realizowanym w rodzinie i w szkole, która w swojej działalności musi uwzględniać zarówno wolę rodziców, jak i priorytety edukacyjne państwa. Rolą szkoły, oprócz jej funkcji dydaktycznej, jest dbałość o wszechstronny rozwój każdego z uczniów oraz wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny. Wychowanie rozumiane jest jako wspieranie uczniów w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej. Proces wychowania jest wzmacniany i uzupełniany poprzez działania z zakresu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży.

Profilaktyka to proces wspomaganie człowieka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu, a także ograniczanie

i likwidowanie czynników, które blokują prawidłowy rozwój, zaburzają zdrowy styl życia (w literaturze określonych jako zachowania ryzykowne).

Tradycyjna profilaktyka opiera się na minimalizowaniu czynników ryzyka, a profilaktyka pozytywna koncentruje się wokół wzmocnienia czynników chroniących, czyli tych, które zwiększają szansę na niepodejmowanie niepożądanych zachowań.

Mówiąc najprościej, stosując podejście tradycyjne, będziemy mówić uczniom, że nie warto sięgać po narkotyki, a przy podejściu pozytywnym uczymy ich nowej pasji, przez którą nawet nie będą mieli czasu o tych narkotykach pomyśleć. „ (...) wielu spośród czynników ryzyka nie jesteśmy w stanie zminimalizować, mimo że praktycznie każdy czynniki chroniący możemy wzmocnić”<sup>1</sup>

Profilaktyka pozytywna może opierać się na wzmocnianiu zasobów własnych (np. uczenie asertywności, wzmocnianie poczucia własnej wartości) lub szerzej na pokazywaniu innych możliwych form spędzania czasu, czyli np. naukę nowych umiejętności, udział w ciekawych projektach, czyli po prostu motywowanie ucznia do aktywności pozaszkolnej. Aktywności wynikającej z jego potrzeb i upodobań, bo tylko taka wzbudzi faktycznie zaangażowanie. Są to działania ukierunkowane na rozwijanie mocnych stron i zasobów, dzięki którym młody człowiek staje się bardziej odporny na działanie czynników ryzyka, czyli bardziej przygotowany do życia w świecie różnych zagrożeń. Aspekty pozytywnego rozwoju dzieci i młodzieży. Należą do nich między innymi: rozwijanie umiejętności społecznych, poznawczych i emocjonalnych, umacnianie norm i zachowań prospołecznych oraz wiary w swoje możliwości i w przyszłość, kształtowanie pozytywnej identyfikacji, wspieranie więzi z rodziną i ze szkołą, kształtowanie psychicznej odporności oraz działanie na rzecz rozwoju duchowego. Identyfikacja tych aspektów wpływa z wiedzy o zasobach, które mogą skutecznie równoważyć lub zredukować destrukcyjne działanie czynników ryzyka. W literaturze z zakresu zdrowia publicznego przyjęło się nazywać je czynnikami chroniącymi, ponieważ - sprzyjając rozwojowi - chronią młodzież przed zaangażowaniem się w zachowania problemowe.

Szkolny Program Wychowawczo - Profilaktyczny określa sposób realizacji celów kształcenia oraz zadań wychowawczych zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego, uwzględniając kierunki i formy oddziaływań wychowawczych, których uzupełnieniem są działania profilaktyczne skierowane do uczniów, rodziców i nauczycieli. Program dostosowany jest do potrzeb rozwojowych ucznia i potrzeb środowiska.

---

<sup>1</sup> S. Kania, Uczeń scyfryzowany – zagrożenia i ich profilaktyka pedagogiczna.

Treść programu jest modyfikowana i aktualizowana w zależności od potrzeb poprzez dołączane aneksy.

Aktualny Szkolny Program Wychowawczo - Profilaktyczny jest przewidziany na rok szkolny 2023-2024.

## **II. PODSTAWA PRAWNA**

Do prowadzenia działań wychowawczych i profilaktycznych z dziećmi i młodzieżą szkolną odnoszą się następujące akty prawne:

1. *Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku, ratyfikowana przez Polskę 30 września 1991 r.*
2. *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*
3. *Statut Zespołu Szkół Rolniczo- Budowlanych w Lesznie.*

### **3. Prawo oświatowe**

- *Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.*
- *Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe.*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealne.*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego.*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii.*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych.*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół.*

- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli.*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem.*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24.06.2020 w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia.*

#### **4. Przepisy poza oświatowe:**

- *Ustawa z 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.*
- *Ustawa z 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii.*
- *Ustawa z 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych .*
- *Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.*

#### **5. Podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2023/2024:**

- Kontynuacja działań na rzecz szerszego udostępnienia kanonu i założeń edukacji klasycznej oraz sięgania do dziedzictwa cywilizacyjnego Europy, w tym wsparcie powrotu do szkół języka łacińskiego jako drugiego języka obcego.
- Wspomaganie wychowawczej roli rodziny poprzez pomoc w kształtowaniu u wychowanków i uczniów stałych sprawności w czynieniu dobra, rzetelną diagnozę potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży, realizację adekwatnego programu wychowawczo-profilaktycznego oraz zajęć wychowania do życia w rodzinie.
- Doskonalenie kompetencji dyrektorów szkół i nauczycieli w zakresie warunków i sposobu oceniania wewnątrzszkolnego.
- Doskonalenie kompetencji nauczycieli w pracy z uczniem z doświadczeniem migracyjnym, w tym w zakresie nauczania języka polskiego jako języka obcego.

- Rozwój kształcenia zawodowego i uczenia się w miejscu pracy w partnerstwie z przedstawicielami branż.
- Podnoszenie jakości wsparcia dla dzieci, uczniów i rodzin udzielanego w systemie oświaty poprzez rozwijanie współpracy wewnątrz- i międzyszkolnej, a także z podmiotami działającymi w innych sektorach, w tym w zakresie wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci i wsparcia rodziny.
- Wspieranie nauczycieli w podejmowaniu inicjatyw/działań w zakresie zachęcania i wspierania uczniów do rozwijania ich aktywności fizycznej.
- Wspieranie rozwoju umiejętności cyfrowych uczniów i nauczycieli, ze szczególnym uwzględnieniem bezpiecznego poruszania się w sieci oraz krytycznej analizy informacji dostępnych w Internecie. Poprawne metodycznie wykorzystywanie przez nauczycieli narzędzi i materiałów dostępnych w sieci, w szczególności opartych na sztucznej inteligencji.
- Rozwijanie umiejętności uczniów i nauczycieli z wykorzystaniem sprzętu zakupionego w ramach programu „Laboratoria przyszłości”.
- Wspieranie rozwoju nauki języka polskiego i oświaty polskiej za granicą oraz tworzenie stabilnych warunków do nauczania języka polskiego za granicą przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego, Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą oraz beneficjentów przedsięwzięć i programów ustanowionych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

### **III. MISJA SZKOŁY I MODEL ABSOLWENTA**

Misją szkoły jest wykształcić i wychować mądrego, przedsiębiorczego, uczciwego i otwartego na zmiany młodego człowieka a jednocześnie dobrego fachowca. Kształcimy i wychowujemy, chcemy być otwarci na potrzeby uczniów w zakresie istniejących oraz nowych kierunków kształcenia, zgodnie z wymaganiami i potrzebami rynku pracy. Nasza szkoła jest placówką, w której:

- panuje życzliwa i bezpieczna atmosfera, oparta na wzajemnym szacunku, współpracy i dialogu nauczycieli, uczniów i rodziców,
- udziela się pomocy i wsparcia oraz aktywnie współdziała we wszystkich sprawach dla dobra uczniów,

- dba się o kształtowanie szacunku do historii, tradycji i kultury wielkiej i małej ojczyzny,
- uczeń ma zapewnioną opiekę i pomoc psychologiczno – pedagogiczną.

### **Model absolwenta**

Dążeniem szkoły jest przygotowanie uczniów do efektywnego funkcjonowania w życiu społecznym oraz podejmowania samodzielnych decyzji w poczuciu odpowiedzialności za własny rozwój. Uczeń kończący szkołę posiada następujące cechy:

- kieruje się w codziennym życiu zasadami etyki i moralności,
- zna i stosuje zasady dobrych obyczajów i kultury bycia,
- szanuje siebie i innych,
- jest odpowiedzialny,
- zna historię i kulturę własnego narodu i regionu oraz tradycje szkoły,
- przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny życia,
- zna i rozumie zasady współżycia społecznego,
- korzysta z różnych źródeł wiedzy i informacji, racjonalnie wykorzystuje narzędzia i technologie informatyczne,
- jest ambitny, kreatywny, odważny i samodzielny,
- posiada wiedzę na temat współczesnych zagrożeń społecznych i cywilizacyjnych,
- podejmuje odpowiedzialne decyzje w trosce o bezpieczeństwo własne i innych,
- szanuje potrzeby innych i jest chętny do niesienia pomocy,
- integruje się z rówieśnikami i prawidłowo funkcjonuje w zespole,
- przygotowany do życia zawodowego, otwarty na stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych i umiejący odnaleźć się na rynku pracy.

## **IV. DIAGNOZA SZKOLNA**

Program profilaktyczno-wychowawczy został skonstruowany na bazie *Diagnozy środowiska szkolnego*, z wykorzystaniem niżej wymienionych narzędzi:

- ✓ Diagnozy szkolnej uczniów, rodziców i nauczycieli ZSRB przeprowadzonej w roku szkolnym 2022/2023 przez pedagogów szkolnych.
- ✓ Obserwacji dokonywanych przez wychowawców klas, nauczycieli, pedagoga szkolnego, uczniów, rodziców, dyrekcję.
- ✓ Ankiet dla uczniów, rodziców i nauczycieli.



- ✓ Rozmów z uczniami, rodzicami i nauczycielami, pracownikami obsługi.
- ✓ Analizy dokumentacji zawartej w teczkach wychowawców.
- ✓ Analizy wyników pracy zespołów: przedmiotowych, opiekuńczo-wychowawczego oraz zespołu do spraw ewaluacji.
- ✓ Rocznych sprawozdań z realizacji Programu Wychowawczo - Profilaktycznego Szkoły.

Analiza przeprowadzonej diagnozy środowiska szkolnego wskazała, że dotychczasowe oddziaływania wychowawczo - profilaktyczne przynoszą oczekiwane efekty, co jest wskazaniem do dalszego utrwalania wypracowanych postaw i zachowań naszych uczniów. Systematyczna realizacja programów wychowawczych klas odnosi pozytywne skutki.

Program wychowawczo- profilaktyczny dostosowany jest do nauczania stacjonarnego, jak i konieczności przejścia na nauczanie zdalne.

**Przez czynniki chroniące rozumiemy własności indywidualne, relacje z ludźmi oraz zasoby środowiska, które mogą neutralizować działanie czynników ryzyka. Do czynników chroniących zaliczyć można:**

- ✓ *indywidualne cechy dzieci i młodzieży*, ich predyspozycje i umiejętności pomagające w procesie pozytywnej adaptacji np.: poziom inteligencji dziecka, zdolności uczenia się, umiejętności koncentracji uwagi, zdolności werbalne, pozytywny temperament (towarzyskie usposobienie), mechanizmy samokontroli np. panowanie nad złością, umiejętności społeczne np. porozumiewanie się, pozytywny obraz siebie i wiara w swoje możliwości np. poczucie własnej wartości, optymizm i pogoda ducha, procesy motywacyjne np. posiadanie planów i celów życiowych oraz poczucie koherencji,
- ✓ *wspierające relacje z bliskimi osobami* czyli konstruktywne relacje młodego człowieka z osobami z najbliższego otoczenia: rodzicami (nadzorowanie i monitorowanie zachowań dziecka, komunikowanie dziecku oczekiwań dotyczących przestrzegania norm społecznych i zachowań prozdrowotnych, zaangażowanie rodziców w naukę i obowiązki szkolne dziecka), a także bliskie relacje z rówieśnikami (pozytywne relacje), nieformalnych mentorów,
- ✓ *pozytywne cechy środowiska rodzinnego*. Pozytywne relacje z dziećmi stanowią jeden z silniejszych czynników chroniących przed rozwojem zespołu zachowań problemowych (nadużywania substancji psychoaktywnych, ryzykownych zachowań sek-

sualnych, agresji, wykroczeń i problemów szkolnych) u młodzieży w okresie dojrzewania,

- ✓ **wsparcie płynące ze środowiska pozarodzinnego** (cechy środowiska lokalnego i miejsca zamieszkania). Wymienić tu można: bezpieczne sąsiedztwo, dobry klimat szkoły, wsparcie nauczycieli, konstruktywne formy aktywności dostępne w społeczności lokalnej, takie jak: wolontariat, wspólnoty religijne, organizacje młodzieżowe oraz dostęp do miejsc rekreacji, świetlic i klubów młodzieżowych. Duże znaczenie ma dostęp do zasobów materialnych oraz „kapitału społecznego”, czyli wsparcia, opieki i pomocy ze strony mentorów i mieszkańców społeczności. Sprzyja to pozytywnemu rozwojowi dzieci i młodzieży. Ważną rolę odgrywa również jakość opieki specjalistycznej nad młodzieżą i rodziną, a w tym dostęp do ośrodków zdrowia, poradni specjalistycznych i ośrodków interwencji kryzysowej.

Czynniki chroniące nie usuwają negatywnych doświadczeń lub niekorzystnych czynników z życia dorastającego człowieka, lecz pomagają mu zmagać się z nimi z dobrym skutkiem. Działanie czynników chroniących polega na zwiększaniu ogólnej odporności młodego człowieka, wyzwaniu motywacji i energii do walki z przeciwnościami, na uruchamianiu procesów odwrotnych do tych, które prowadzą do choroby, zaburzeń zachowania lub nieprzystosowania.

**Przez czynniki ryzyka rozumiemy właściwości indywidualne, cechy środowiska społecznego i efekty ich interakcji, które wiążą się ze zwiększonym ryzykiem powstawania nieprawidłowości, zaburzeń, chorób lub przedwczesnej śmierci.**

Na podstawie wiedzy o czynnikach ryzyka możemy przewidywać wystąpienie niepożądanego zjawiska, np. zachowań problemowych młodzieży, ale czynniki ryzyka nie są przyczynami w ścisłym znaczeniu tego słowa. Pojawienie się czynników ryzyka nie musi nieuchronnie prowadzić do negatywnych konsekwencji, ale wyraźnie zwiększa ryzyko ich wystąpienia. Zachowania problemowe/ryzykowne młodzieży są wypadkową statusu społeczno-ekonomicznego rodziny, relacji interpersonalnych w rodzinie, umiejętności rodziców, cech indywidualnych dziecka, postaw i zachowań rówieśników, klimatu społecznego szkoły i cech środowiska zamieszkania.

Trudno z tej listy wyłonić jeden dominujący czynnik lub grupę czynników. Ponadto w przypadku zachowań ryzykownych młodzieży mamy do czynienia z konstelacją czynników ryzyka zmieniającą się w różnych okresach rozwojowych:

- ✓ ekspozycja w okresie prenatalnym i wczesnego dzieciństwa na czynniki ryzyka np. alkohol może zwiększać niebezpieczeństwo późniejszych problemów z zachowaniem dziecka,
- ✓ w okresie wczesnego dzieciństwa ryzyko rozwoju późniejszych problemów istotnie się zwiększa, gdy okazuje się, że dziecko ma „trudny temperament”. Trudny temperament dziecka opisywany jest często jako impulsywność, negatywna emocjonalność, agresywność, skłonność do demonstrowania złości, wyższy niż przeciętny poziom aktywności i pobudzenia, oporność na uspokajanie. Ryzyko zakłóceń prawidłowego rozwoju dziecka bardzo się zwiększa jeśli trudny temperament dziecka współwystępuje z innymi czynnikami ryzyka w rodzinie np. nadużywaniem alkoholu przez rodziców, zaniedbywaniem dziecka przez rodziców, nieprawidłowym odżywianiem dziecka, surowymi praktykami wychowawczymi (karami cielesnymi, karceniem itd.). Taka niekorzystna konstelacja czynników może zakłócać rozwój pozytywnych relacji między dzieckiem i matką (podstawowej więzi zapewniającej dziecku bezpieczeństwo) i w ten sposób utrudniać prawidłowy rozwój emocjonalny i społeczny dziecka,
- ✓ w okresie przedszkolnym i wczesnoszkolnym istotnymi z punktu widzenia rozwoju zachowań problemowych w przyszłości stają się trudności w relacjach społecznych dziecka. Pojawiające się na tym etapie rozwoju zachowania agresywne są znaczącym sygnałem wielu późniejszych problemów, w tym aktów przemocy, wykroczeń i przestępstw popełnianych przez nieletnich, problemów związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych. Agresywne zachowania dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym czynią dzieci bardziej podatnymi na odrzucenie przez dobrze przystosowanych rówieśników, co z kolei zwiększa poziom frustracji i otwiera im drogę do wiązania się z grupami nieprzystosowanych społecznie rówieśników. Te dwa czynniki ryzyka – wczesne agresywne zachowania i odrzucenie przez rówieśników – są bardzo często powiązane z wczesnymi niepowodzeniami i trudnościami w nauce,
- ✓ niepowodzenia w nauce na poziomie nauczania początkowego, takie jak trudności w opanowaniu podstaw czytania i pisania, w połączeniu z deficytami poznawczymi dziecka (niższy poziom inteligencji, deficyty koncentracji i uwagi) i zaniedbaniami ze strony rodziców np. brak odpowiednich dla wieku zabaw edukacyjnych, książek,

- ✓ w okresie dojrzewania do czynników już wcześniej istniejących dołączają nowe, związane z biologicznym i psychospołecznym dojrzewaniem. Wzrasta znaczenie wpływów rówieśniczych, którym zwykle towarzyszy eksperymentowanie z zachowaniami ryzykownymi. Utrzymywanie relacji z młodzieżą używającą substancji psychoaktywnych, młodzieżą popełniającą wykroczenia i inne zachowania anty-społeczne jest jednym z silniejszych i potwierdzonych w wielu badaniach czynników ryzyka zachowań problemowych
- ✓ brak odpowiedniego nadzoru i wsparcia ze strony rodziców,
- ✓ trudności w rozwiązywaniu problemów i konfliktów na linii rodzice-nastolatek są czynnikami z poziomu rodziny, które sprzyjają wchodzeniu w nieformalne związku z „trudną” młodzieżą.

Ze względu na powiększający się z wiekiem zakres kontaktów społecznych nastolatka, większego znaczenia nabiera otoczenie społeczne – szkoła i miejsce zamieszkania,

- ✓ ekspozycja na przemoc w szkole lub miejscu zamieszkania,
- ✓ brak wsparcia ze strony nauczycieli i innych dorosłych odpowiedzialnych za wychowywanie młodzieży,
- ✓ duża dostępność alkoholu i narkotyków,
- ✓ wpływy młodzieżowych grup przestępczych.

Dojrzewanie jest okresem, w którym – w niesprzyjających warunkach – kumulują się wpływy wielu czynników ryzyka i dochodzi do eskalacji zachowań ryzykownych.

**W związku z powyższym w szkole wykorzystane będą strategie działań mające na celu wzmocnienie czynników chroniących i osłabianie czynników ryzyka:**

- ✓ **rozwijanie umiejętności życiowych** – strategia ta polega na uczeniu młodych ludzi umiejętności, które umożliwią im konstruktywne zaspokojenie ważnych celów i potrzeb wieku dojrzewania. Do takich umiejętności należą, np.: podejmowanie racjonalnych decyzji, rozwiązywanie konfliktów, samokontrola, radzenie sobie ze stresem itp.
- ✓ **edukacja normatywna** – strategia ta polega na kształtowaniu i wzmocnianiu norm przeciwnych używaniu substancji psychoaktywnych i stosowaniu przemocy, poprzez m.in. korygowanie błędnych przekonań na temat rozpowszechnienia danego niepożądanego zachowania wśród młodzieży,

- ✓ **rozwijanie umiejętności rodziców** – strategia ta polega na przekazywaniu rodzicom informacji na temat różnych aspektów psychospołecznego funkcjonowania ich dzieci, wzmacnianiu ich umiejętności wychowawczych oraz na zachęcaniu do aktywnego udziału w programie profilaktycznym, w którym bierze udział ich dziecko. Wszystko to zmierza do wzmacniania więzi dziecka z rodzicami,
- ✓ **włączanie naturalnych mentorów** – strategia ta polega na zapewnieniu dziecku kontaktu z osobą dorosłą spoza rodziny, która udziela wsparcia emocjonalnego, pomaga w rozwiązywaniu różnych problemów, doradza, czuwa nad rozwojem dziecka,
- ✓ **budowanie więzi ze szkołą** – strategia ta polega na organizowaniu rówieśniczej pomocy, tworzeniu w szkole, dbałości o dobry klimat społeczny czyli o jakość relacji między wszystkimi członkami i grupami społeczności szkolnej.

W działaniach profilaktycznych będą stosowane również strategie uzupełniające czyli takie, które same w sobie nie wpływają skutecznie na ograniczenie czy eliminację danego zachowania ryzykownego jednak zastosowane razem ze strategiami wiodącymi wzmacniają ich pozytywne działanie:

- ✓ **przekaz wiedzy** w profilaktyce zachowań ryzykownych powinien dotyczyć rzetelnych, aktualnych informacji na temat przede wszystkim rozmiarów rozpowszechnienia danego zjawiska oraz bezpośrednich negatywnych następstw tych zachowań poprzez np. dyskusje czy debaty z młodzieżą,
- ✓ **organizacja czasu wolnego** to zapewnienie młodzieży atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego jako alternatywy dla zachowań ryzykownych,
- ✓ **edukacja rówieśnicza** to włączanie naturalnych i odpowiednio przygotowanych liderów rówieśniczych w realizację określonych zadań prowadzonych w ramach programu profilaktycznego,
- ✓ **trening umiejętności odmawiania** to ćwiczenie umiejętności rozpoznawania i radzenia sobie z negatywnymi wpływami społecznymi, w tym z presją rówieśniczą.

## V. STRUKTURA ODDZIAŁYWAŃ WYCHOWAWCZYCH.

### 1. Dyrektor szkoły:

- stwarza warunki dla realizacji procesu wychowawczego w szkole,

- sprawuje opiekę nad uczniami oraz stwarza warunki harmonijnego rozwoju psychofizycznego poprzez aktywne działania prozdrowotne, dba o prawidłowy poziom pracy wychowawczej i opiekuńczej szkoły,
- inspiruje nauczycieli do poprawy istniejących lub wdrożenia nowych rozwiązań w procesie kształcenia, przy zastosowaniu innowacyjnych działań programowych, organizacyjnych lub metodycznych, których celem jest rozwijanie kompetencji uczniów,
- stwarza warunki do działania w szkole lub placówce: wolontariuszy, stowarzyszeń i innych organizacji, których celem statutowym jest działalność wychowawcza lub rozszerzanie i wzbogacanie form działalności dydaktycznej, wychowawczej, opiekuńczej i innowacyjnej szkoły,
- współpracuje z zespołem wychowawców, pedagogiem, psychologiem szkolnym, oraz Samorządem Uczniowskim, wspomaga nauczycieli w realizacji zadań,
- czuwa nad realizowaniem przez uczniów obowiązku szkolnego,
- nadzoruje zgodność działania szkoły ze statutem, w tym dba o przestrzeganie zasad oceniania, praw uczniów, kompetencji organów szkoły,
- nadzoruje realizację Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego.

## **2. Rada pedagogiczna:**

- uczestniczy w diagnozowaniu pracy wychowawczej szkoły i potrzeb w zakresie działań profilaktycznych,
- opracowuje projekt programu wychowawczo-profilaktycznego i uchwała go w porozumieniu z Radą Rodziców,
- opracowuje i zatwierdza dokumenty i procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia młodzieży demoralizacją i przestępczością
- uczestniczy w realizacji Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego,
- uczestniczy w ewaluacji Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego.

## **3. Nauczyciele:**

- współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizacji zadań wychowawczych, uczestniczą w realizacji Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego,
- reagują na obecność w szkole osób obcych, które swoim zachowaniem stwarzają zagrożenie dla ucznia,
- reagują na przejawy agresji, niedostosowania społecznego i uzależnień uczniów,

- przestrzegają obowiązujących w szkole procedur postępowania w sytuacjach zagrożenia młodzieży demoralizacją i przestępczością,
- udzielają uczniom pomocy w przezwyciężaniu niepowodzeń szkolnych,
- kształcą i wychowują dzieci w duchu patriotyzmu i demokracji,
- rozmawiają z uczniami i rodzicami o zachowaniu i frekwencji oraz postępach w nauce na swoich zajęciach,
- wspierają zainteresowania i rozwój osobowy ucznia,
- aktywnie współdziałają na rzecz wolontariatu.

#### **4. Wychowawcy klas:**

- diagnozują sytuację wychowawczą w klasie,
- rozpoznają indywidualne potrzeby uczniów,
- na podstawie dokonanego rozpoznania oraz celów i zadań określonych w Szkolnym Programie Wychowawczo-Profilaktycznym opracowują plan pracy wychowawczej dla klasy na dany rok szkolny, uwzględniając specyfikę funkcjonowania zespołu klasowego i potrzeby uczniów,
- przygotowują sprawozdanie realizacji planu pracy wychowawczej i wnioski do dalszej pracy, które są podstawą do ewaluacji Programu Wychowawczo-Profilaktycznego
- zapoznają uczniów swoich klas i ich rodziców z prawem wewnątrzszkolnym i obowiązującymi zwyczajami, tradycjami szkoły,
- są członkami zespołu wychowawców i wykonują zadania zlecone przez przewodniczącego zespołu,
- oceniają zachowanie uczniów swojej klasy, zgodnie z obowiązującymi w szkole procedurami,
- współpracują z innymi nauczycielami uczącymi w klasie, rodzicami uczniów, pedagogiem szkolnym oraz specjalistami pracującymi z uczniami o specjalnych potrzebach,
- wspierają uczniów potrzebujących pomocy, znajdujących się w trudnej sytuacji,
- rozpoznają oczekiwania swoich uczniów i ich rodziców,
- dbają o dobre relacje uczniów w klasie,
- podejmują działania profilaktyczne w celu przeciwdziałania niewłaściwym zachowaniom podopiecznych,
- współpracują z sądem, policją, innymi osobami i instytucjami działającymi na rzecz dzieci i młodzieży,

- podejmują działania w zakresie poszerzania kompetencji wychowawczych,
- zachęcają uczniów do podejmowania działań na rzecz wolontariatu.

#### **5. Zespół wychowawczy:**

- opracowuje projekty procedur postępowania w sytuacjach zagrożenia młodzieży demoralizacją i przestępczością, zasad współpracy z instytucjami i osobami działającymi na rzecz uczniów, propozycje modyfikacji zasady usprawiedliwiania nieobecności, karności, nagradzania, wystawiania ocen zachowania i innych,
- analizuje i rozwiązuje bieżące problemy wychowawcze,
- ustala potrzeby w zakresie doskonalenia umiejętności wychowawczych nauczycieli, w tym rozpoczynających pracę w roli wychowawcy,
- przygotowuje analizy i sprawozdania w zakresie działalności wychowawczej i profilaktycznej szkoły,
- inne, wynikające ze specyfiki potrzeb danej szkoły.

#### **6. Pedagog szkolny:**

- diagnozuje środowisko wychowawcze,
- zapewnia uczniom pomoc psychologiczną w odpowiednich formach,
- współpracuje z rodzicami uczniów potrzebującymi szczególnej troski wychowawczej lub stałej opieki,
- zabiega o różne formy pomocy wychowawczej i materialnej dla uczniów,
- współpracuje z rodzicami w zakresie działań wychowawczych i profilaktycznych, udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej rodzicom uczniów,
- współpracuje z placówkami wspierającymi proces dydaktyczno-wychowawczy szkoły i poszerzającymi zakres działań o charakterze profilaktycznym w tym z poradnią psychologiczno-pedagogiczną.

#### **7. Rodzice:**

- współtworzą Szkolny Program Wychowawczo-Profilaktyczny,
- uczestniczą w diagnozowaniu pracy wychowawczej szkoły,
- uczestniczą w zebraniach organizowanych przez szkołę,
- zasięgają informacji na temat swoich dzieci w szkole,
- współpracują z wychowawcą klasy i innymi nauczycielami uczącymi w klasie,



- dbają o właściwą formę spędzania czasu wolnego przez uczniów,
- Rada Rodziców uchwała w porozumieniu z Radą Pedagogiczną Szkolny Program Wychowawczo-Profilaktyczny

#### 8. Samorząd Uczniowski:

- jest inspiratorem i organizatorem życia kulturalnego uczniów szkoły, działalności oświatowej, sportowej oraz rozrywkowej zgodnie z własnymi potrzebami i możliwościami organizacyjnymi w porozumieniu z dyrektorem,
- uczestniczy w diagnozowaniu sytuacji wychowawczej szkoły,
- współpracuje z Radą Pedagogiczną,
- prowadzi akcje pomocy dla potrzebujących kolegów,
- reprezentuje postawy i potrzeby środowiska uczniowskiego,
- propaguje ideę samorządności oraz wychowania w demokracji,
- dba o dobre imię i honor szkoły oraz wzbogaca jej tradycję,
- podejmuje działania z zakresu wolontariatu.

## VI. CELE PROGRAMU

Podstawowym celem szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego jest:

- **wspomaganie i wspieranie** rozwoju wychowanka poprzez: zaspokajanie jego potrzeb, rozwijanie indywidualnych potencjałów i możliwości, budowanie wspierającej relacji nauczyciel-uczeń; wskazywanie mocnych i słabych stron;
- **kształtowanie sposobu myślenia i postaw** uznawanych za pożądane poprzez: kreowanie i wskazywanie wzorców, przekazywanie wartości istotnych z punktu widzenia kultury i relacji międzyludzkich, kształtowanie i wzmacnianie postaw prospołecznych;
- **profilaktyka** zachowań ryzykownych poprzez: diagnozowanie zagrożeń, wyposażanie uczniów w wiedzę i umiejętności pomagające w radzeniu sobie z tymi zagrożeniami, proponowanie alternatywnych sposobów funkcjonowania, ochrona przed bezpośrednimi niebezpieczeństwami;
- **korekcja deficytów** powstałych w toku wcześniejszego wychowania, udzielanie wsparcia terapeutycznego.

## Treści i działania Wychowawcze skierowane do uczniów

Wychowanie to wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, które powinno być wzmacniane i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki dzieci i młodzieży.

(W tematach zajęć wychowawczych wpisujemy W i numer treści)

Lp.	Treści wychowawcze	Działania i formy realizacji
1.	<b>Zapoznanie uczniów z aktami prawnymi szkoły.</b>	Analizowanie, omawianie Statutu, regulaminów, programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły.
2.	<b>Wsparcie psychologiczno – pedagogiczne wszystkich uczniów z uwzględnieniem zróżnicowania ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych</b>	Diagnozowanie trudności uczniów w nauce poprzez: wywiady, obserwacje, indywidualne rozmowy, diagnozy. Dostosowanie oferty edukacyjnej do możliwości i inspiracji uczniów, organizacja zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Stosowanie różnorodnych metod nauczania i form pracy rozwijających twórcze myślenie. Podnoszenie atrakcyjności i skuteczności zajęć lekcyjnych – stosowanie zasady indywidualizacji i aktywizacji jako podstawy kształcenia.
3.	<b>Kultywowanie tradycji i obyczajów- wychowanie do wartości.</b>	Kształtowanie wychowanka reprezentującego postawę patriotyczną, etyczno-moralną, dbającego o rozwój intelektualno-duchowy. Kształtowanie postawy szacunku dla innych narodowości. Wzmacnianie postaw obywatelskich empatycznych, świadomych własnej tożsamości narodowej oraz szanujących odmienność kulturową drugiego człowieka. Kształtowanie poczucia tożsamości narodowej. Poznanie kulturowego i historycznego dziedzictwa Europy Kształtowanie postaw społecznych. Kształtowanie wszechstronnego rozwój ucznia we wszystkich sferach jego osobowości, wspieranie jego indywidualnej drogi

		<p>rozwojowej.</p> <p>Zapewnienie uczniom możliwości zdobycia wiedzy i umiejętności.</p> <p>Kształtowanie dobrego samopoczucia ucznia w więzi uczuciowych klasie i w szkole i budowanie: przyjaźni, szacunku, tolerancji oraz prawidłowego komunikowania się.</p>
4.	<b>Propagowanie kultury osobistej i grupowej.</b>	Pielęgnowanie kultury słowa oraz zasad dobrego zachowania savoir –vivre.
5.	<b>Rozwijanie zainteresowań.</b>	<p>Wspomaganie rozwoju ucznia, jego zainteresowań, stosownie do jego potrzeb, możliwości i uzdolnień.</p> <p>Zachęcanie do udziału w konkursach przedmiotowych, zawodach sportowych, rozwijanie zainteresowań w szkole i poza nią.</p> <p>Wzmacnianie wiary we własne możliwości.</p> <p>Zachęcanie do czytelnictwa, rozwijanie pasji czytania książek.</p>
6.	<b>Motywowanie do nauki. W sytuacji nauczania zdalnego również motywowanie uczniów do nauki w trybie online.</b>	<p>Wdrażanie systemu motywacji w klasie (nagradzanie pochwałami ustnymi i pisemnymi).</p> <p>Monitorowanie frekwencji.</p> <p>Stosowanie różnorodnych metod pracy, prowadzenie zajęć pobudzających kreatywność uczniów i zachęcających do innowacyjnych działań.</p> <p>Stosowanie aktywności fizycznej jako formy łagodzenia stresu, z uwzględnieniem nauki podstawowych ćwiczeń ruchowych, oddechowych, relaksacyjnych.</p> <p>Rozpoznawanie skutków stresu oraz wskazywanie metod – jak sobie z nimi radzić?</p> <p>Kształtowanie umiejętności efektywnego uczenia się również w kontekście danego przedmiotu</p> <p>Kształtowanie umiejętności rozpoznawania własnych potrzeb edukacyjnych i uczenia się.</p>
7.	<b>Wdrażanie doradztwa zawodowego- współpraca z przedstawicielami branż.</b>	Wzmacnianie poczucia własnej wartości, kształcenie umiejętności miękkich (autoprezentacja, komunikacja werbalna i niewerbalna, rozwiązywanie problemów).

		<p>Wspomaganie ucznia do wejścia na rynek pracy.</p> <p>Spotkania z pracownikami różnorodnych instytucji, pracodawcami.</p>
8.	<b>Budowanie umiejętności komunikacji interpersonalnej.</b>	<p>Kształtowanie u uczniów postaw warunkujących pozytywne funkcjonowanie w rodzinie, klasie i społeczności lokalnej.</p> <p>Kształtowanie umiejętności współpracy w grupie, zespole, właściwego komunikowania się z rówieśnikami i dorosłymi, stosownego zachowania się w miejscach publicznych.</p> <p>Rozwijanie zachowań empatycznych i asertywnych.</p> <p>Integracja zespołów klasowych z szczególnym uwzględnieniem uczniów rozpoczynających naukę w kl. 1.</p>
9.	<b>Propagowanie reguł bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego.</b>	<p>Kształtowanie młodego człowieka dojrzałego emocjonalnie, wrażliwego, opanowującego swoje emocje w różnych sytuacjach życiowych.</p> <p>Możliwość skorzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej.</p> <p>Zwiększanie poziomu bezpieczeństwa ucznia w szkole.</p>
10.	<b>Promowanie aktywności prospołecznej oraz wolontariatu.</b>	<p>Przygotowanie i zachęcanie do podejmowania działań na rzecz środowiska szkolnego i lokalnego, w tym do angażowania się w wolontariat i akcje charytatywne</p> <p>Integracja społeczności uczniowskiej, motywowanie uczniów do udziału w przedsięwzięciach Samorządu Uczniowskiego.</p>
11.	<b>Upowszechnianie działań ekologicznych.</b>	<p>Dostrzeganie przyczyn degradacji środowiska</p> <p>Kształtowanie postawy szacunku dla środowiska przyrodniczego, w tym upowszechnia wiedzę o zasadach zrównoważonego rozwoju-</p> <p>Rozumienie znaczenia zależności między środowiskiem a zdrowiem człowieka. Kształtowanie nawyków estetyki własnego otoczenia.</p>
12.	<b>Bezpieczne i efektywne korzystanie z technologii cyfrowych.</b>	<p>Wskazanie prawnych aspektów działań ucznia – polityka ochrony danych osobowych, prawo do własnego wizerunku, cyberprzemoc, stalking, sexting, grooming.</p> <p>Utrwalenie bezpiecznych zachowań, które chronią lub</p>

		<p>zmniejszają ryzyko związane z zagrożeniami w sieci.</p> <p>Zapewnienie możliwości konsultacji on-line dla rodziców uczniów.</p> <p>Dostosowanie narzędzi, metod i form pracy stosowanych w zdalnym nauczaniu, do możliwości psychofizycznych uczniów.</p>
13.	<b>Wspomaganie wychowawczej roli rodziny</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kształtowanie u uczniów stałych sprawności w czynieniu dobra,</li> <li>• rzetelna diagnoza potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży, realizacja programu wychowawczo-profilaktycznego</li> <li>• zajęcia z wychowania do życia w rodzinie.</li> </ul>
14.	<b>Wychowawcza funkcja monitoringu szkolnego</b>	<p>Informowanie uczniów, że monitoring wizyjny ma na celu:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• zwiększenie bezpieczeństwa społeczności szkolnej oraz osób przebywających na terenie szkoły,</li> <li>• ograniczenie zachowań zagrażających zdrowiu, bezpieczeństwu uczniów,</li> <li>• wyjaśnianie sytuacji konfliktowych,</li> <li>• zapewnienie bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki.</li> </ul>
15	<b>Wychowanie do wrażliwości na prawdę i dobro.</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• kształtowanie w uczniach tolerancji</li> <li>• rozwijanie wrażliwości, niezależności i indywidualności</li> <li>• uwrażliwianie na piękno i dobro</li> <li>• uczenie rozpoznawania wartości moralnych i dokonywania właściwych wyborów</li> <li>• kształtowanie poczucia tożsamości narodowej</li> <li>• przygotowanie do pełnienia ról społecznych</li> <li>• kształtowanie dobrego samopoczucia ucznia, więzi uczuciowych w klasie i w szkole, budowanie przyjaźni, szacunku, tolerancji</li> <li>• propagowanie idei wolontariatu wśród uczniów</li> <li>• dbałość o dobrostan samopoczucia psychicznego</li> </ul>

		<p>i fizycznego,</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• propagowanie aktywności fizycznej w kontekście zdrowego stylu życia</li> </ul>
--	--	--

### Treści i działania profilaktyczne skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców

(W tematach zajęć wychowawczych wpisujemy P i numer treści)

Lp.	Treści profilaktyczne	Działania, formy realizacji
1.	<b>Bezpieczeństwo ucznia w szkole i poza nią.</b>	<p>Zasady BHP, terroryzm, pierwsza pomoc, próbny alarm przeciwpożarowy.</p> <p>Kształtowanie umiejętności samodzielnego, codziennego dbania o własne bezpieczeństwo.</p> <p>Doskonalenie umiejętności rozpoznawania zagrożeń i właściwego zachowania się w sytuacjach niebezpiecznych.</p> <p>Bezpieczeństwo w drodze do i ze szkoły.</p>
2.	<b>Profilaktyka uzależnień.</b>	<p>Uświadamianie zagrożeń i niebezpieczeństw wynikających z sięgania po używki (papierosy, dopalacze, alkohol, środki odurzające).</p> <p>Przeciwdziałanie różnym innym formom uzależnień (tj. e papierosy, leki stosowane jako środki psychoaktywne, uzależnienie od komputera i Internetu, fonoholizm - nadmierne i szkodliwe używanie telefonu komórkowego, napoje energetyzujące, gry komputerowe, zakłady bukmacherskie, zakupoholizm).</p> <p>Współpraca z instytucjami zajmującymi się profilaktyką uzależnień.</p>
3.	<b>Zachowania agresywne w szkole.</b>	<p>Zapobieganie zachowaniom agresywnym i propagowanie zachowań akceptowanych społecznie.</p>

		Przeciwdziałanie agresji słownej. Wspieranie nabywania umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych, agresywnych i konfliktowych.
4.	<b>Cyberprzemoc.</b>	Przygotowywanie do dokonywania świadomych i odpowiedzialnych wyborów w trakcie korzystania z zasobów internetowych i mediów społecznościowych, krytycznej analizy informacji, bezpiecznego poruszania się w przestrzeni cyfrowej, w tym nawiązywania i utrzymywania relacji z innymi użytkownikami sieci opartych na wzajemnym szacunku.
5.	<b>Choroby cywilizacyjne.</b>	Zwiększanie świadomości uczniów nt. chorób cywilizacyjnych między innymi takich jak: cukrzyca, HIV, AIDS, depresja, borelioza, bulimia, anoreksja i innych chorób także zakaźnych.
6.	<b>Podejmowanie inicjatyw i działań w zakresie zachęcania i wspierania uczniów do rozwijania ich aktywności fizycznej</b>	Znajomość zasad prawidłowego, zdrowego odżywiania się. Propagowanie aktywnych form wypoczynku, rozwijania zainteresowań sportowych. Sposoby radzenia sobie ze stresem.

## VII. SPOSOBY EWALUACJI SZKOLNEGO PROGRAMU WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNEGO

- ✓ Obserwacje dokonywane przez wychowawców klas, nauczycieli, pedagoga szkolnego, uczniów, rodziców.
- ✓ Ankiety dla uczniów, rodziców i nauczycieli.
- ✓ Rozmowy z uczniami, rodzicami i nauczycielami, pracownikami obsługi.
- ✓ Analiza dokumentacji zawartych w teczkach wychowawców.
- ✓ Analiza wyników pracy zespołów: przedmiotowych, opiekuńczo-wychowawczego oraz zespołu do spraw ewaluacji.
- ✓ Roczne sprawozdanie z realizacji Programu Wychowawczo - Profilaktycznego Szkoły.

